Aan de gemeenteraad en het college
van de gemeente Moerdijk
Postbus 4
4760 AA ZEVENBERGEN

Datum
15 juni 2022

Ons kenmerk
2022-AV-30006301.701

Onderwerp
Accountantsverslag 2021

Geachte leden van de raad en het college,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2021. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2021, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2021 gecontroleerd. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente Moerdijk.

Dit jaar is - net als vorig jaar – vastgesteld dat de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn gevolgd voor alle aanbestedingen die daarvoor in aanmerking komen. Dat is een compliment waard en zeker niet vanzelfsprekend. Daarnaast is ons opgevallen dat de gemeente vooruitstrevend is door al voor 2021 een rechtmatigheidsverantwoording door het college te laten uitbrengen. Die verplichting zal pas in 2023 gaan gelden en slechts weinig gemeenten kiezen ervoor cq. lukt het om dit al eerder in te voeren.

Wij zullen deze rapportage tijdens de bijeenkomst op 22 juni 2022 met uw auditcommissie bespreken en eventuele vragen beantwoorden. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2021. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole

Astrium Overheidsaccountants B.V.
Edelgasstraat 57, 2718 SX Zoetermeer
www.astrium.nl

Tel: (079) 36 23 613
Fax: (079) 361 57 77
info@astrium.nl

IBAN NL10RABO0322622360
BTW nr. NL810591625B01
KVK: 34168056

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,
Astrium Overheidsaccountants B.V.

Drs. D.J. Han RA

Accountantsverslag

Gemeente Moerdijk – Boekjaar 2021

1. Inleiding

In het kader van de door de raad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Moerdijk brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze eindejaars controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2021. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van uw gemeente.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2021 van de gemeente Moerdijk en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening.

Wij zullen deze rapportage tijdens de bijeenkomst op 22 juni 2022 met uw auditcommissie bespreken en eventuele vragen beantwoorden.

Het accountantsverslag is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1	Inleiding
Hoofdstuk 2	Kernpunten van de controle
Hoofdstuk 3	Analyse vermogen en resultaat
Hoofdstuk 4	Grondexploitaties
Hoofdstuk 5	Voorzieningen
Hoofdstuk6	Decentralisaties overheid
Hoofdstuk 7	Interne beheersing en automatisering
Hoofdstuk 8	Rechtmatigheid
Hoofdstuk 9	Overige bevindingen (jaarrekeningcontrole 2021)
Bijlagen:	
A.	Niet-gecorrigeerde controleverschillen
B.	SiSa - Fouten en onzekerheden 2021
C.	Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

2. Kernpunten van de controle

2. Kernpunten van de controle

2.1 Controle-verklaring	De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in de opdrachtbevestiging. De uitgevoerde werkzaamheden hebben geresulteerd in een **goedkeurende** controleverklaring bij de jaarrekening 2021 voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze controleverklaring hebben wij u separaat toegezonden.
2.2 Reikwijdte van de controle	Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2021. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2021 op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2021 voldoende voor de doelstelling van onze controle.
2.3 Grondslagen	De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de juistheid van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. In het boekjaar 2021 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van de belangrijkste verslaggevingsgrondslagen uit het BBV.
2.4 Onafhankelijkheid	▪ Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: Astrium) is onafhankelijk van de gemeente Moerdijk en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. ▪ Ons zijn geen relaties bekend tussen Astrium en de gemeente Moerdijk, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. ▪ Bijlage C bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.
2.5 Schattingen	Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.

2.6 Goedkeurings- en rapporterings-tolerantie

De materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2021 is € 1.348.110 (2020: € 1.364.061). Deze materialiteit vloeit voort uit de wettelijk voorgeschreven (minimum)vereisten, zoals opgenomen in de Bado en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol, hetgeen voldoet aan de wettelijke minimumvereisten.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van de totale lasten	€ 1.348.110 (2020: € 1.364.061)
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 4.044.330 (2020: € 4.092.183)
Rapporteringstoleranties		
Fouten		€ 100.000
Onzekerheden		€ 100.000
Realisatie fouten en onzekerheden *Zie bijlage A van deze rapportage*	**Getrouwheid**	**Rechtmatigheid**
Fouten	€ 0	€ 0
Onzekerheden	€ 0	€ 0

Getrouwheid:

De totale omvang van de fouten is lager dan de tolerantie van 1% van de totale lasten (€ 1.348.110) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

De totale omvang van de onzekerheden is lager dan de tolerantie van 3% van de totale lasten (€ 4.044.330) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

Rechtmatigheid:

De totale omvang van de fouten is lager dan de tolerantie van 1% van de totale lasten (€ 1.348.110) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

<table>
<tr><td></td><td>De totale omvang van de onzekerheden is lager dan de tolerantie van 3% van de totale lasten (€ 4.044.330) en heeft derhalve geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.</td></tr>
<tr><td>2.7 Analyse vermogen en resultaat</td><td>Het gerealiseerde resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa € 8.610.000 positief versus een begroot resultaat (na wijziging) van € 4.551.000 positief. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij u naar de bestuurlijke samenvatting in de jaarstukken 2021. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstands)vermogen.</td></tr>
<tr><td>2.8 Grondexploitaties</td><td>Door uw gemeente is de exploitatieberekening van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening 2021 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld of de uitgangspunten aanvaardbaar zijn. De waarde van de voorraden bouwgronden in exploitatie inclusief voorziening risico’s (€ 3,3 mln voorziening) per eind 2021 in de balans bedraagt € 0,8 miljoen negatief. Het verloop van deze balanspost is als volgt weer te geven:
<table>
<tr><th>Verloopoverzicht van de voorraad (grondexploitaties)</th><th>Bedrag * € 1.000</th></tr>
<tr><td>Boekwaarde per 1 januari 2021</td><td>3.538</td></tr>
<tr><td>Vermeerderingen (investeringen)</td><td>(+) 741</td></tr>
<tr><td>Verminderingen (opbrengsten)</td><td>(-/-) 3.774</td></tr>
<tr><td>Winstneming</td><td>(+) 709</td></tr>
<tr><td>Afsluiting projecten (resultaten)</td><td>(+) 1.289</td></tr>
<tr><td>Boekwaarde per 31 december 2021</td><td>2.503</td></tr>
<tr><td>Voorziening verliezen grondexploitaties</td><td>(-/-) 3.281</td></tr>
<tr><td>Balanswaarde per 31 december 2021</td><td>(-/-). 778</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

	Een nadere specificatie van de boekwaarde is opgenomen in paragraaf 4.3. Onze conclusie is dat wij kunnen instemmen met de schattingen die door het College zijn gemaakt bij de actualisatie van de complexen en daarmee ook met de uitkomsten van deze actualisatie. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitaties.
2.9 Voorzieningen	Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van uw gemeente toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden.
2.10 Sociaal Domein	*Kosten Jeugdwet en Wmo* Inzake de kosten Jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente op de beheersmaatregelen in het proces en de eigen interne controles die de naleving van de beheersmaatregelen vaststellen. Daarnaast ontvangt de gemeente productieverantwoordingen van zorgaanbieders welke zijn voorzien van een controleverklaring. Hoewel de gemeente in principe niet steunt op deze controleverklaringen, moet ons inziens wel worden vastgesteld of zorgaanbieders geen goedkeurende verklaringen hebben ontvangen van hun accountant. In dat geval zal Moerdijk namelijk moeten vaststellen waarom haar eigen procesbeheersing en interne controles dit niet aan het licht hebben gebracht. Wij hebben daarom alsnog gecontroleerd op eventuele niet goedkeurende verklaringen van de zorgaanbieders. Hieruit zijn geen afkeurende verklaringen of verklaringen met beperking gebleken die impact hebben op de foutenevaluatie. Van een aantal zorgaanbieders is overigens geen controleverklaring ontvangen. Daarnaast geldt dat een aantal zorgaanbieders overeenkomstig het landelijk controleprotocol geen accountantsverklaring hoeven aan te leveren, omdat de omzet van deze aanbieders lager is dan een afgesproken grens (bij Moerdijk € 125.000 voor Jeugd en € 50.000 voor WMO). Wij zijn het met de gemeente eens dat op basis van de uitgevoerde controles er geen onzekerheden mee hoeven te worden gewogen in ons oordeel. *PGB-budget* De gemeente heeft de totale kosten inzake de PGB-budgetten gebaseerd op de schatting van de SVB. Op basis van een opgave vanuit de SVB is er sprake van een maximale fout van €11.184. Deze onzekerheid wordt veroorzaakt doordat er een verklaring met beperking is afgegeven door de accountant van de SVB. De gemeente kan deze onzekerheden niet verder beperken gezien de afhankelijkheid met betrekking tot het betalingsproces.

2.11 EU-aanbestedingen	De gemeente dient te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals eveneens middels uw eigen normenkader is vastgesteld. In uw eigen uitgevoerde interne controles (spend-analyse) is vastgesteld dat er geen sprake is van een onrechtmatigheid ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. Bij geen van de leveranciers is vastgesteld dat de geleverde diensten ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Wij onderschrijven die conclusie. In bijlage A hebben wij derhalve geen onrechtmatigheid ten aanzien van de aanbestedingsregels opgenomen.

3. Analyse vermogen en resultaat

3. Analyse vermogen en resultaat

3.1 Eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het gerealiseerde saldo van baten en lasten) en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren. Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van uw gemeente is geweest (x € 1.000).

Resultaat 2021	**(x € 1.000)**
De totale baten van uw gemeente over 2021 bedragen:	€ 117.470
De totale lasten van uw gemeente over 2021 bedragen:	€ 118.720
Het resultaat bedraagt (saldo baten en lasten programma's **voor reservemutaties**):	**(-/-) € 1.225**
Gedurende het jaar heeft u reeds voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	€ 16.091
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Deze gelden zijn onttrokken uit de reserve:	€ 25.952
Per saldo gedurende het jaar gelden onttrokken (meer onttrokken aan de reserves dan toegevoegd):	**(+) € 9.861**
Gerealiseerd resultaat 2021 na reservemutaties	**(+) € 8.610**

3.2 Financiële positie

Het eigen vermogen van uw gemeente is in 2021 met een bedrag van € 1.250.000 afgenomen naar een omvang van €98.290.000. Dit komt overeen met het afgeronde saldo van baten en lasten (exclusief mutaties in bestemmingsreserves) zoals dat is verantwoord in de programmarekening. Het resultaat voor aanvullende resultaatbestemming bedraagt € 8.610.000 positief. In de balans is dit afzonderlijk onder het eigen vermogen gepresenteerd ("Gerealiseerd Resultaat").

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Ultimo 2021 bedraagt dit solvabiliteitspercentage 56% (2020: 58%) waarmee de norm van > 50% (minst risicovol) van de Provincie wordt behaald. Uw gemeente valt daarmee in de categorie A waarvoor de financiële positie op basis van de solvabiliteit als een laag risico wordt onderkend.

De netto schuldquote bedraagt 2% (2020 : 3%). De ratio geeft aan in hoeverre de schulden meer bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. Wij stellen vast dat ruim wordt voldaan aan de norm van < 90% van de Provincie. Dit kengetal valt derhalve positief uit voor de gemeente en wordt als een laag risico onderkend.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het hoofdstuk financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

3.3 Weerstands-vermogen

Ten einde een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente dienen naast het eigen vermogen ook de risico's zoals opgenomen in de risicoparagraaf te worden betrokken. In de jaarrekening zijn de risico's weergegeven in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing. Evenals voorgaande jaren worden de risico's periodiek geactualiseerd zodat een actueel inzicht bestaat in de risico's. In de jaarrekening 2021 is de actuele stand van zaken ten aanzien van de Top 10 risico's opgenomen en laat zich als volgt samenvatten:

	Bedrag
Benodigde weerstandscapaciteit op basis van eigen risico inschatting	€ 12.500.000
Weerstandscapaciteit (algemene reserve)	€ 23.100.000
Weerstandsratio	1,8

	Het totaal van de geïnventariseerde risico's bedraagt € 26 mio, maar rekening houdend met de ingeschatte kans dat de risico's zich kunnen voordoen, komt de benodigde weerstandscapaciteit uit op € 12.500.000. Op basis van een weerstandratio van 1,8 kan de weerstandcapaciteit van de gemeente als 'voldoende' worden aangemerkt. Uw gemeente heeft voldoende ruimte om de risico's met de reserves te kunnen opvangen.
3.4 Conclusie financiële positie	De gemeente Moerdijk beschikt over een voldoende gezonde financiële positie en is derhalve goed in staat om toekomstige tegenvallers, zoals nu onderkend op geld en op kans van het vóórkomen, op te vangen.

4. Grondexploitaties

4. Grondexploitaties

4.1 Algemeen	Wij hebben de grondexploitatie 2021 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij: 1) De gemeente heeft voor alle BIE (bouwgronden in exploitatie) een individueel en geactualiseerd exploitatieplan opgesteld. 2) Er is door de Raad in 2021 een nieuwe grondexploitatie geopend (Frisostraat Zevenbergschen Hoek). 3) Er zullen door de Raad middels de vaststelling van de jaarrekening 2021 twee grondexploitaties afgesloten worden. a. De exploitatie van Vlinderbuurt in Standaardbuiten wordt afgesloten met een positief resultaat van afgerond € 1.193.000. b De exploitatie van Tankstation in Standaardbuiten wordt afgesloten met een positief resultaat van afgerond € 96.000. 4) In 2021 is voor € 709.000 winst genomen op project Waterwijk in Fijnaart West, op basis van de 'percentage of completion' methode. 5) In 2021 is de verliesvoorziening toegenomen van € 3.257.000 naar € 3.281.000.
4.2 Gehanteerde parameters	De gemeente Moerdijk heeft evenals voorgaande jaren projectbegrotingen opgesteld die inzicht geven in de verwachte kosten en opbrengsten per project. De kostenstijgingen zijn geschat op 2,5% (t/m 2022; daarna 2%), de stijging van de opbrengsten zijn geschat op 2% (t/m 2022; daarna 1%). De rente is vastgesteld op 1,23%. Wij zijn van mening dat de projectbegrotingen zijn gebaseerd op valide uitgangspunten en de stijging van de opbrengsten relatief voorzichtig is ingeschat.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties

Hieronder worden de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties) nader gedetailleerd (in €'000):

Project	Risico		Boekwaarde 31.12.2021	Genomen verlies cq. voorziening (cumulatief)	Balans-waarde 31.12.2021	In 2021 genomen winst
Woningbouw						
Dorpshart Steenweg - Moerdijk	Midden	Voor dit project wordt een negatief (verliesgevend) eindresultaat verwacht van ruim € 2,2 mio. In de balans heeft dit project een balanswaarde van -€ 0,1 mio eind 2021 (vanwege een verliesvoorziening van ruim € 2,2 mio). De gemeente heeft bewust gekozen voor dit project en weet vanaf de start dat dit een verliesgevend project is.	2.117	-2.236	-119	-
Havenfront - Willemstad	Laag	De openbare ruimte is als onderdeel van dit project door Ballast-Nedam formeel nog niet overgedragen aan de gemeente.	-20	-13	-33	-
Vlinderbuurt – St Buiten	Laag	De laatste kavels zijn in 2021 verkocht. Project is gerealiseerd en wordt bij vaststelling van de jaarrekening 2021 afgesloten.	0	0	0	1.193
Even. Terrein - Klundert	Laag	De geraamde kosten bestaan voornamelijk uit het woonrijp maken van het grondgebied welke in 2022 staan gepland.	-415	0	-415	0
Stoofstraat - Zevenbergen	Midden	De verwachting is dat de gronden eind 2022 zullen worden verkocht. Het risico van dit project is midden omdat de geraamde opbrengst nog volledig gerealiseerd moet worden maar wel biedingen hebben plaatsgevonden. Deze hebben geleid tot een hogere opbrengst dan verwacht.	1.339	0	1.339	0

Sporenbergstraat – Zevenb. Hoek	Hoog	In juli 2020 heeft de raad het projectplan en de exploitatie vastgesteld. Hierdoor is het complex een grondexploitatie geworden in 2020. Het gaat om voormalige voetbalvelden waarop woningbouw zal worden gerealiseerd. Het project heeft een looptijd tot 2024 waarbij nog kosten ad 1 mio en opbrengsten ad 1,8 mio worden verwacht.	914	-191	723	0
Molenstraat - Zevenbergen	Laag	Het project zal waarschijnlijk in 2022 worden afgerond. Wij schatten het risico voor de waardering van dit project daarom als laag in.	671	-841	-170	0
Waterwijk – Fijnaart West	Hoog	Voor dit project wordt een positief (winstgevend) eindresultaat verwacht van ruim €3,1 mio. Het risico van dit project is hoog gezien de geraamde kosten ad 2,5 mio en geraamde opbrengsten ad 3,6 mio.	-2.000	0	-2.000	709
Tankstation – Standdaarbuiten	Laag	Project is gerealiseerd en wordt bij vaststelling van de jaarrekening 2021 afgesloten.	0	0	0	96
Frisosstraat	Laag	Betreft grond welke vanuit de materiële vaste activa naar de voorraden is geclassificeerd. Er resteren nog werkzaamheden voor het woonrijp maken welke in 2022 op de planning staan.	-103	0	-103	0
Totaal woningbouw			**2.503**	**-3.281**	**-778**	**1.998**

Verwacht verlies

Voor de grondexploitatie Dorpshart Steenweg, Sporenbergstraat en Molenstraat is (overeenkomstig voorgaande jaren) een verliesvoorziening getroffen (€3.281.000). Het uiteindelijke te verwachten verlies op deze projecten bedraagt € 3.268.000. In de jaarrekening 2020 was voor het overgrote deel van dit verlies reeds een verliesvoorziening getroffen van € 3.244.000.

	De omvang van de gevormde verliesvoorziening is op basis van de huidige verwachtingen toereikend. De voorziening is overeenkomstig het BBV in mindering gebracht op de boekwaarde van de grondexploitaties in de balans.
4.4 Tussentijdse winstneming	In de notitie grondexploitaties van de commissie BBV is het volgende opgenomen: “Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te nemen: 1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én 2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én 3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd). Op basis van bovenstaande voorwaarden is vastgesteld dat in 2021 op onderstaande grondexploitatie een tussentijdse winst is verantwoord: • Waterwijk Fijnaart West
4.5 VPB	Wij brengen het risico onder uw aandacht voor de vennootschapsbelasting, zoals dat in uw jaarverslag in de Paragraaf Grondbeleid is opgenomen. Het grootste risico binnen de vennootschapsbelasting wordt gelopen binnen de grondexploitaties, aangezien daar het financiële zwaartepunt ligt van gemeentelijke activiteiten die als ondernemersactiviteit gekwalificeerd kunnen worden. Om deze reden is er ook een afzonderlijke winststreventoets geïntroduceerd voor de grondexploitaties om te bepalen of een gemeente voor dit onderdeel mogelijk belastingplichtig is voor de VPB, namelijk de (Post-)QuickScan. Op basis van de huidige resultaten is ingeschat dat de gemeente vooralsnog niet ‘door de ondernemerspoort’ is gegaan cq. nog niet VPB plichtig is. Door het toevoegen van de Waterwijk in Fijnaart met een omvangrijk positief projectresultaat en het toevoegen/afsluiten van enkele andere projecten begint het risico op een positieve scanuitslag wel op te lopen. Belangrijk is om in de toekomst proactief te blijven acteren op strategisch niveau waar mogelijk om buiten de vennootschapsbelastingplicht te blijven.

5. Voorzieningen

5. Voorzieningen

5.1 Voorzieningen - algemeen	Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van de gemeente Moerdijk toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor: 1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. 2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. 3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. 4. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden. Voor de opgenomen voorzieningen in de jaarrekening hebben wij deze ontvangen.

5.2 Schattingen

Schattingen

Het college is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant beoordelen wij deze schattingen:

Belangrijke schattingen	Mate van subjectiviteit	Onze beoordeling		Toelichting
		2021	2020	
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Laag	●	●	De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering van de in exploitatie genomen gronden	Hoog	●	●	Jaarlijks worden de parameters die ten grondslag liggen aan de bepaling van de in exploitatie genomen gronden beoordeeld op basis van een herziene grondexploitatieberekening. De berekeningen zijn toereikend.
Voorzieningen	Gemiddeld	●	●	De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend.

				Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag.
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Laag	●	●	Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren	Laag	●	●	Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is.

Controleverschil ●	**Voorzichtig** ●	**Evenwichtig** ●	**Optimistisch** ●
	Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen		

6. Decentralisaties overheid

6. Decentralisaties overheid

6.1 Sociaal domein - Algemeen

Het college van de gemeente Moerdijk is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening. Voor het sociaal domein is de gemeente echter afhankelijk van diverse partijen, zoals de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en tal van zorgaanbieders. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van deze partijen. Dit uit zich in de bevindingen in de volgende paragrafen.

6.2 Persoonsgebonden budgetten WMO en jeugdzorg

Overeenkomstig voorgaand jaar blijkt uit de controleverklaring die door de accountant van de SVB is afgegeven, een oordeel met beperking omtrent de verrichte betalingen. De SVB heeft de maximale fout/onzekerheid aangegeven voor de gemeente Moerdijk:

	2021	2020
Jeugdzorg	€ 7.033	€ 12.805
WMO	€ 4.151	€ 6.309
Totaal	**€ 11.184**	**€ 19.114**

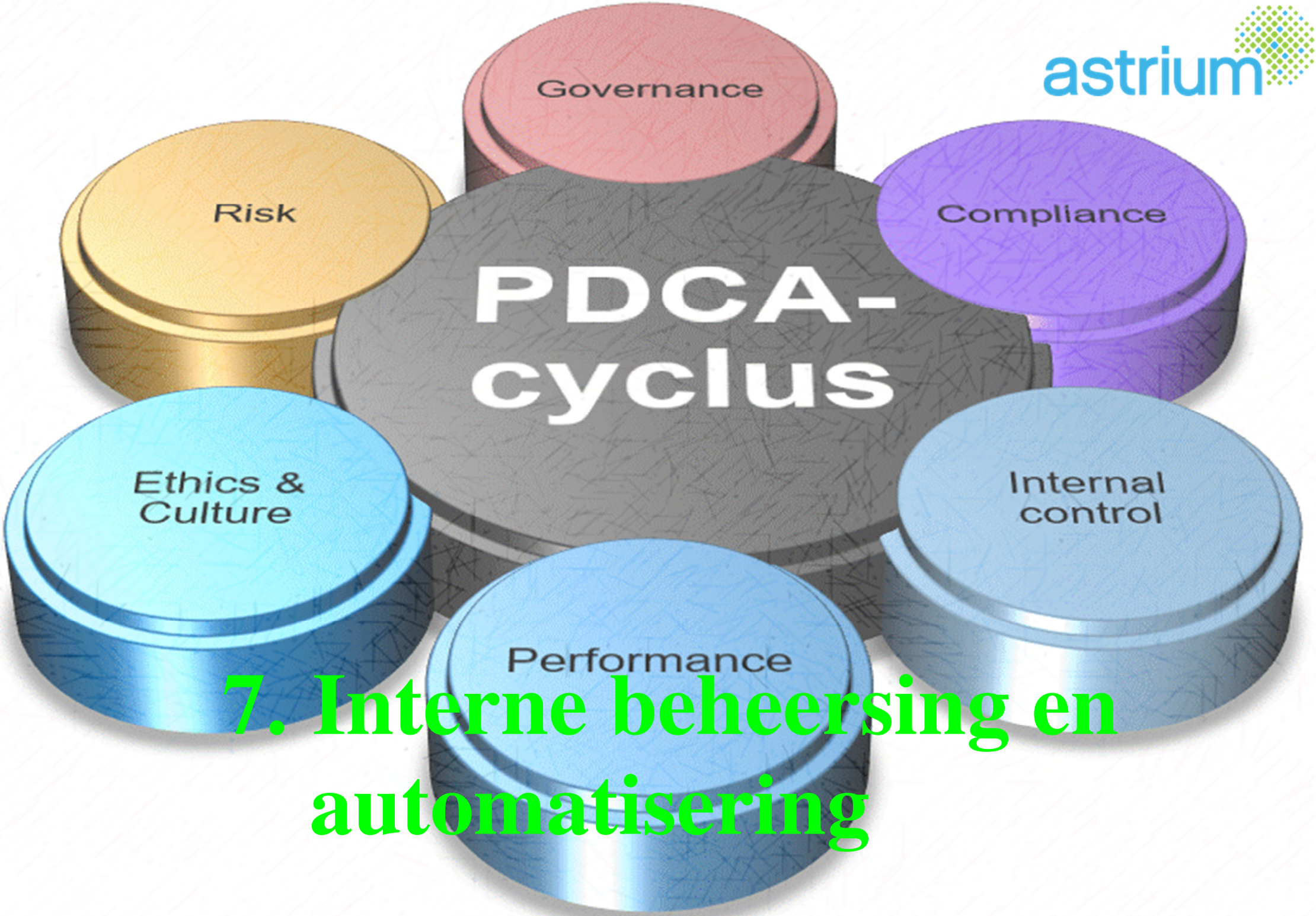
Tot slot behoort de prestatielevering niet tot de reikwijdte van de controle van de SVB. Middels (aanvullende) interne controles op de prestatielevering door de gemeente Moerdijk is deze onzekerheid ondervangen en derhalve niet meegenomen in onze foutenevaluatie.

6.3 Sociaal domein – Kosten WMO en Jeugd

Inzake de kosten Jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente op de beheersmaatregelen in het proces en de eigen interne controles die de naleving van de beheersmaatregelen vaststellen. Op basis van die werkzaamheden zijn geen fouten of onzekerheden geconstateerd. Wij onderschrijven die conclusie.

Daarnaast ontvangt de gemeente productieverantwoordingen van zorgaanbieders welke zijn voorzien van een controleverklaring. Hoewel de gemeente in principe niet steunt op deze controleverklaringen, moet ons inziens wel worden vastgesteld of zorgaanbieders geen goedkeurende verklaringen hebben ontvangen van hun accountant. In dat geval zal Moerdijk namelijk moeten vaststellen waarom haar eigen procesbeheersing en interne controles dit niet aan het licht hebben gebracht. Wij hebben daarom alsnog gecontroleerd op eventuele niet goedkeurende verklaringen van de zorgaanbieders. Hieruit zijn geen bijzonderheden gebleken.

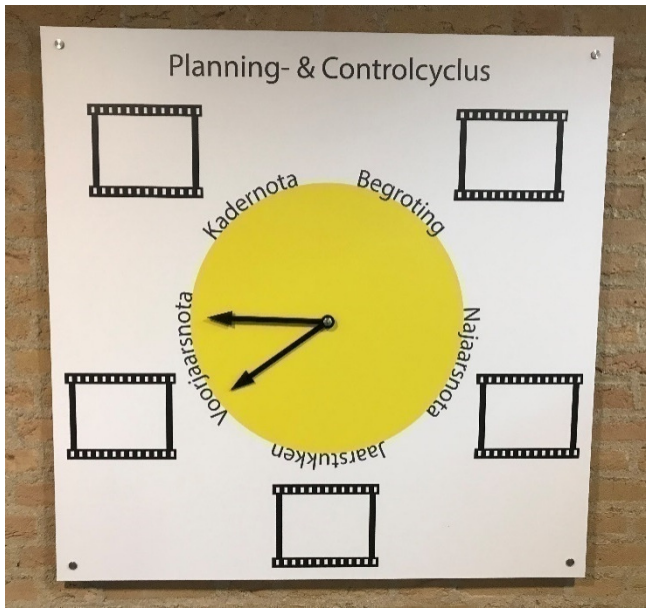
	Uw gemeente heeft voor de financiële verantwoording van de Jeugdzorg aansluiting gezocht met de ontvangen informatie vanuit Regio Jeugdhulp West-Brabant. Hieruit blijkt- net als vorig jaar – dat een goede schatting van de onderhanden werk positie niet mogelijk is. Derhalve is ook dit jaar weer gekozen om de omvang van de maximale resterende verplichting van de nog onderhanden zijnde cq. lopende zorgtrajecten te verantwoorden onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Het betreft een bedrag van € 1,59 miljoen (2020: € 1,55 miljoen).

7. Interne beheersing en automatisering

7. Interne beheersing en automatisering

7.1 Samenvatting bevindingen management-letter 2021	Als onderdeel van de jaarrekeningcontroles 2021 hebben wij in het najaar 2021 de tussentijdse (interim) controle uitgevoerd. Deze interimcontrole is primair gericht op de bedrijfsvoering binnen de gemeente met name de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interimcontrole, zijn vastgelegd in onze managementletter van 1 december 2021.

Uit onze interimcontrole blijkt dat de gemeente haar zaken beheersmatig op orde heeft, voor zover wij dat beoordelen in het licht van de jaarrekeningcontrole. Ons beeld is dat de administratieve organisatie en interne beheersing (de controles binnen de processen, gecombineerd met de verbijzonderde interne controles) van de gemeente Moerdijk voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Specifiek genomen zijn nog wel diverse verbeterpunten geconstateerd ten aanzien van de kwaliteit van de interne beheersing. Voor onze specifieke bevindingen en overige aanbevelingen (verbeterpunten) verwijzen wij u naar de genoemde managementletter.

7.2 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving	Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

8. Rechtmatigheid

8. Rechtmatigheid

8.1 Begrotings-rechtmatigheid	De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient de gemeenteraad zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betrekt bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer: 1. Lastenoverschrijdingen zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten 2. Lastenoverschrijdingen passen binnen het beleid of 3. Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen. Daarnaast moet de accountant deze **lasten**overschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid kijkt de accountant naar de lastenoverschrijdingen per programma die de rapportagetolerantie overschrijden.

	Op de vijf programma's zijn geen begrotingsoverschrijding op de lasten geconstateerd, welke de rapportagetolerantie overschrijdt. Waardoor er voor de programma's geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid. Wat betreft de uitnutting van de investeringskredieten, hebben wij eveneens vastgesteld dat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid. Om de hiervoor genoemde redenen worden er geen begrotingsonrechtmatigheden meegewogen in ons rechtmatigheidsoordeel.
8.2 Europese aanbestedingen	Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole, zoals vastgesteld door de raad, bevat onder andere de Europese aanbestedingswetgeving. Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij aan de hand van een door uw organisatie uitgevoerde crediteurenanalyse gecontroleerd of de Europese aanbestedingswetgeving gedurende het boekjaar 2021 is nageleefd. Naast inzicht in de rechtmatigheid van individuele dossiers geeft deze analyse ook inzicht in de beheersing van het inkoopproces, die (ook) het naleven van de aanbestedingswetgeving moet waarborgen. Daarbij zijn ons de volgende zaken opgevallen: 1. De organisatie heeft zelf een inkoopanalyse uitgevoerd. Wij merken een toenemende aandacht die de organisatie heeft voor het naleven van de Europese aanbestedingsregels. Desondanks adviseren wij hieraan in de organisatie continue aandacht te blijven geven waardoor de benodigde gedragsverandering bij degenen die inkopen gestimuleerd worden. 2. Er zijn geen afwijkingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen geconstateerd. Dit is zeker een compliment waard aangezien inkopen bij veel medewerkers zijn belegd en de ervaring leert dat niet iedereen zich altijd bewust is van een goede inkoop voorbereiding waardoor een fout snel is gemaakt.
8.3 Rechtmatig-heidsverklaring vanaf 2023	De benodigde formele wetswijzigingen voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zijn op 31 mei jl. door de Tweede Kamer aangenomen en gaan nu voor besluitvorming naar de Eerste Kamer. Tevens zal het BBV hierop in de komende periode aangepast worden. Inmiddels is ook bekend geworden dat de rechtmatigheids-verantwoording zal worden ingevoerd met ingang van het boekjaar 2023. Dat betekent dat het college, voor het eerst in de jaarrekening 2023, een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. De accountant zal dan zijn/haar oordeel geven over de getrouwheid van de jaarrekening waar de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van uitmaakt. De accountant verstrekt met ingang van het boekjaar 2023 een afzonderlijk rechtmatigheidsoordeel meer.

	Inmiddels is een standaardtekst voor deze verantwoording ontwikkeld. Hierin geeft het college aan dat er zich geen rechtmatigheidsfouten (alleen de 3 criteria: begroting, voorwaarden en M&O) in de financiële handelingen gedurende het kalenderjaar hebben voorgedaan boven een gestelde verantwoordingsgrens. De keuze van de hoogte van deze grens – de verantwoordingsgrens – wordt aan het college overgelaten en is maximaal 3% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan reserves. Overigens merken wij hierbij op dat de huidige drempels ten aanzien van foutevaluatie volgens het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) uitgaan van maximaal 1% afwijking (ook ten aanzien van getrouwheid). Hiermee ontstaat mogelijk een discrepantie tussen eigen normenkader en accountantsregelgeving. Dit geldt voor fouten én onzekerheden. Als deze zich gezamenlijk boven de grens bevinden dan is het vereist aan te geven welke afwijkingen het betreft. Van het college wordt tevens verwacht dat in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording wordt gegeven en welke acties zij neemt om dergelijke afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Om deze verplichting te kunnen invoeren moet onder andere de Gemeentewet, het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en de Kadernota rechtmatigheid nog worden aangepast. De wijziging in de verantwoordelijkheden ten aanzien van rechtmatigheid betekent dat het college zelfstandig een controlesystematiek moet inrichten, deze moet laten uitvoeren en over de uitkomsten moet rapporteren middels een rechtmatigheidsverantwoording. Uw gemeente is vooruitstrevend te werk gegaan en heeft voor 2021 reeds interne controles verricht die nodig zijn om de rechtmatigheidsverantwoording te kunnen verstrekken. De organisatie heeft al diverse maatregelen genomen en is actief bezig geweest met de implementatie van dit traject. Dit heeft ertoe geleid dat voor 2021 – buiten de officiële jaarrekening om – een rechtmatigheidsverantwoording door het college zal worden afgegeven. De interne controle resultaten ter onderbouwing van deze rechtmatigheidsverantwoording hebben wij niet in onze jaarrekeningcontrole 2021 betrokken. Dit zullen wij doen zodra bekend is dat onze controle ook de rechtmatigheidsverantwoording van het college moet afdekken.

9.Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2021

9. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole 2021

9.1 Wijziging in verslaggevings-voorschriften en overige wet- en regelgeving	In de jaarrekening 2021 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt. De gemeente heeft de jaarrekening verder aangepast conform de wijzigingen in het BBV.
9.2 Bevestiging van het college	Wij zullen van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening opvragen alvorens wij een verklaring verstrekken.
9.3 Beperking in reikwijdte van de controle	Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
9.4 Wet Normering Topinkomens (WNT)	De Wet Normering Topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 209.000 niet te boven gaan. Daarnaast dient u het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2021 voor de topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.

	Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is. In onze controleverklaring hebben wij bovenstaande expliciet opgenomen.
9.5 Single Information Single Audit (SiSa-Bijlage)	De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien documenten aan het CBS te leveren. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening, is opgesteld door de gemeente Moerdijk. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2021. Hierbij hebben wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa -bijlage bij de jaarrekening 2021 van de gemeente vastgesteld Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een ‘0’ is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze terecht is ingevuld. Medewerkers van uw gemeente hebben dit aan ons bevestigd. In het kader van de totstandkoming van de SiSa-bijlage merken wij nog het volgende op. Bij de meest recente review van de Audit Dienst Rijk (ADR) van de accountantscontrole van de SiSa-bijlagen (de zogenaamde single review) hebben wij gemerkt dat deze dienst (zeer)kritisch is op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-bijlagen door de gemeenten en de hierop uitgevoerde accountantscontroles. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2021 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Wij hebben de tabel opgenomen in bijlage B van dit rapport.

9.6 TOZO-regeling (Sisa)	Eén van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage hebben wij deze regeling gecontroleerd. Uw gemeente heeft de uitvoering van de Tozo gemandateerd aan Werkplein Hart van West Brabant. De Nota verwachtingen accountantscontrole schrijft daarnaast voor dat wij een kwalitatieve toets moeten verrichten op uw Misbruik en Oneigenlijk beleid voor de Tozo-regeling. Uw gemeente heeft niet zelfstandig een specifiek M&O-beleid vastgesteld, maar is hierbij aangesloten bij het M&O-beleid van Werkplein Hart van West Brabant. Wij hebben aan de accountant van Werkplein Hart van West Brabant audit instructies verstuurd inzake de uit te voeren werkzaamheden. Op basis van de uitkomsten heeft de accountant aan ons gerapporteerd dat de werking van het M&O-beleid is vastgesteld. Tevens heeft Werkplein Hart van West Brabant bij de uitvoering van de interne controles gebruik gemaakt van het Inlichtingen Bureau (IB), die signalen afgeeft wanneer zij twijfelt aan de rechtmatigheid van een aanvraag. In bijlage B hebben wij de verplichte uitdieping van de foutenevaluatie van de Tozo -regeling aan het Rijk opgenomen.
9.7 Fraude als onderdeel van de accountants-controle	In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht. Wij hebben een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de ambtelijke organisatie van de gemeente Moerdijk. Tijdens dit overleg is gesproken of het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.

	Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht. Conclusie: Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2021 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.
9.8 COVID-19 algemeen	In maart 2020 is het Covid-19 virus uitgebroken en na een jaar is nog geen sprake van volledig herstel. Maatschappelijk en economisch heeft dit grote gevolgen en veel organisaties worden financieel geraakt. Ook voor de gemeente Moerdijk brengt dit onzekerheden met zich mee. Enerzijds worden de contouren van de economische en maatschappelijke impact van het virus steeds duidelijker, anderzijds is nog steeds sprake van (economische) beperkingen en heeft dit mogelijk ook impact op de door de gemeente te realiseren doelstellingen. In 2021 heeft de gemeente een analyses uitgevoerd van de impact van Covid-19. De uitkomst laat zien dat de benodigde weerstandscapaciteit voor de geïnventariseerde risico's gedekt kunnen worden met het weerstandsvermogen van de gemeente (zie ook hoofdstuk 3.3). Vooralsnog ondervindt de gemeente, in financieel opzicht, geen grote hinder van de Corona-pandemie. Het college schat op basis van de uitgevoerde analyses het doorvoeren van een duurzame waardevermindering op de activa van de gemeente niet van toepassing. De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op een positieve continuïteitsveronderstelling. Hoewel de toekomstige financiële impact van de uitbraak van Covid-19 ten tijde van het opmaken van deze jaarrekening niet duidelijk is, is het college van mening dat op basis van de thans beschikbare informatie, de inmiddels genomen maatregelen en de huidige liquiditeitspositie, dat de bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerde continuïteitsveronderstelling niet materieel wordt beïnvloed.
9.9 COVID-19 verwerking in de jaarrekening	De commissie BADO heeft op 26 februari 2021 de 'Notitie effecten en risico's voor decentrale overheden vertaald naar de jaarrekening' uitgebracht. In deze notitie zijn richtlijnen, voorstellen en aandachtspunten opgenomen ten aanzien van de verantwoording van de impact van Covid-19 in de jaarrekening. In de notitie is in hoofdstuk 4.3 opgenomen dat de organisatie de mogelijkheid wordt geboden om een onverplichte paragraaf in de jaarrekening op te nemen.

	Het college heeft ervoor gekozen om een separate paragraaf Covid-19 op te nemen in de jaarrekening. In de jaarrekening 2021 van de gemeente Moerdijk is daarnaast op diverse onderdelen een toelichting opgenomen op de impact van Covid-19. Wij concluderen dat de huidige wijze van toelichten voldoet aan de vereisten zoals voorgeschreven door de commissie BBV en de BADO notitie.

Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen en / of onzekerheden

Toleranties t.b.v. foutenevaluatie (getrouwheid en rechtmatigheid)	**Fouten**	**Onzekerheden**
Goedkeuringstolerantie (respectievelijk 1% en 3% van de totale lasten)	€ 1.348.110	€ 4.044.330
Rapporteringtolerantie fouten en onzekerheden (grens waarboven gerapporteerd wordt aan de Raad)	€ 100.000	€ 100.000

Foutenevaluatie	**Fouten**		**Onzekerheden**	
Aard van de fouten	Getrouwheid	Rechtmatigheid	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Geen Europese aanbesteding - zie hoofdstuk 8.2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
PGB's (Jeugdhulp en Wmo) – zie hoofdstuk 6.2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Zorg in Natura (Jeugdhulp en WMO) – zie hoofdstuk 6.2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**

Bevestiging college

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat geen sprake is van niet- gecorrigeerde fouten die, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening materieel (kunnen) zijn.

Conclusie: Bij de jaarrekening 2021 kan een **goedkeurende** verklaring worden verstrekt inzake getrouwheid en rechtmatigheid.

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2021

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
BZK C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energieverbruik			
BZK C32	Regeling specifieke uitkering Ventilatie in scholen			
BZK C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021 – 2027 (SiSa tussen medeoverheden)			

EZK F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding			
EZK F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 ParticipatieWet gemeentedeel 2021			
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 ParticipatieWet totaal 2020			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2021			
SZW G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2020			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021			
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _totaal 2020			

Nadere toelichting Bijlage hieronder
In Bijlage hierboven is een totaalregel van mogelijke afwijkingen van de regeling G4 (Tozo) opgenomen. Hieronder volgt een verplichte uitdieping van de foutenevaluatie van de Tozo -regeling aan het Rijk. Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden groter dan de verplichte rapporteringsgrens per SiSa -regeling (bij G4: €125.000) vastgesteld.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			

G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele rechtmatigheid		
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4A	Tozo1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Fout		
G4A	Tozo1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Onzekerheid		
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		

G4A	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele rechtmatigheid		
G4A	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4A	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4A	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele rechtmatigheid		
G4A	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4A	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4A	Omvang ingestelde vorderingen levensonderhoud (jaar t) Tozo1 (i.v.m. verstrekte voorschotten levensonderhoud voor publicatiedatum van 22 april)	Fout		

G4A	Omvang ingestelde vorderingen levensonderhoud (jaar t) Tozo1 (i.v.m. verstrekte voorschotten levensonderhoud voor publicatiedatum van 22 april)	Onzekerheid		

SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel			
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
VWS H16	Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden			

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Moerdijk in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Astrium beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersings- maatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Astrium.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Astrium wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een audit commissie of algemeen bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Astrium, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.